

Beträffande ortsavdrag för person vars make är bosatt i utlandet

Av förste taxeringsinspektören Ivar Aronsson

I en skrivelse till Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden av den 27 april 1966 har riksskattenämnden gjort vissa uttalanden om utlänningars rätt till ortsavdrag som är av intresse även för taxeringsnämnderna. I skrivelsen konstateras bl. a. att centrala uppborädsnämnden den 11 december 1961 meddelat förklaring beträffande källskatteavdrag för utlänningar tillhörande ifrågavarande kategori. I denna förklaring uttalades, att preliminär A-skatt för utlänning, vilkens familj kvarbodde i hemlandet, i regel borde beräknas såsom för ensamstående utan barn. Riksskattenämnden konstaterar vidare att detta spörsmål också har behandlats i dubbelbeskattningssakkunnigas betänkande "Internationella skattefrågor" (SOU 1962: 59). Därefter säger riksskattenämnden följande: "De sakkunnigas uppfattning om gällande praxis överensstämmer därvid med den ståndpunkt, som intagits av centrala uppborädsnämnden i nyssnämnda förklaring. De sakkunniga uttalar sålunda beträffande praxis (sid. 180), att om här arbetande utlänning är gift och har hustrun kvar i hemlandet, har han inte kunnat erhålla de fördelar som en "samtaxering" med hustrun skulle innebära i fråga om ortsavdrag och tillämplig skattetariff, och inte heller har han kunnat få avdrag för periodiskt understöd till hustrun... Riksskattenäm-

den delar den uppfattningen om innebörden av gällande rätt, som kommit till uttryck i återgivna uttalanden. Enligt riksskattenämndens mening bör sålunda en här i riket bosatt utlänning, vars hustru kvarbor i hemlandet, beviljas ortsavdrag enligt för ensamstående gällande grunder...".

I förevarande fall kan man kanske fråga sig vad som fordras för att en viss regel skall kunna anses vara gällande rätt. I första hand är det givetvis lagar och författningar som uttrycker gällande rätt och i andra hand rättspraxis (domstolspraxis). Riksskattenämnden åberopar i sin skrivelse ingen av dessa rättskällor. Där emot stöder man sig på att dubbelbeskattningssakkunniga gjort uttalanden som kunnat tyda på att man haft en viss uppfattning och att centrala uppborädsnämnden lämnat de lokala skattemyndigheterna ett besked som likaledes kunnat tyda på att centrala uppborädsnämnden haft enahanda uppfattning. Riksskattenämnden förklarar att man ansluter sig till denna uppfattning. Enigheten skulle alltså vara tämligen stor. Frågan är emellertid om man som taxeringsnämndsordförande eller taxeringsintendent kan dela en uppfattning vars underlag är så bristfälligt dokumenterat och upphöja den till rang och värdighet av gällande rätt. Dubbelbeskattningssakkunnigas uttalande att utlänning med hustrun i

utlandet icke kunnat erhålla gift persons förmåner synes icke innebära något direkt ståndpunktstagande. Inte heller centrala uppboränsnämnden rekommendation till de lokala skattemyndigheterna, att beträffande uttaget av preliminärskatt i regel tillämpa reglerna för ensamstående, synes behöva innebära något ståndpunktstagande i taxeringsfrågan. Att någon bestämd ståndpunkt icke intagits framstår för övrigt som naturligt eftersom de rättsfall, som brukar åberopas i detta sammanhang, icke ger något bestämt besked. Inte heller riksskattenämnden tycks ha ansett att domstolspraxis är entydig eftersom man icke åberopat något avgörande i domstol som stöd för sin uppfattning. Själva lagtexten, som är den viktigaste rättskällan, leder snarast fram till en slutsats som är motsatt den som riksskattenämnden kommit fram till.

Frågan är om man inte måste underkänna riksskattenämndens utsagor om gällande rätt. Detta skulle innebära att probemet om gift utlännings ortavdrag — tyvärr — fortfarande väntar på en tillfredsställande lösning. Lagen kräver att man skall kunna avgöra om makarna sammanlever. Detta kan beträffande utlänningar vara särskilt svårt att avgöra.

Anm: Följande rättsfall är av intresse i detta sammanhang. RÅ 1959 Fi 66 (SN 1959 s 194). En i Sverige bosatt italiennare, som hade sin familj i Italien, taxe-

rades såsom ensamstående och vägrades avdrag för periodiskt understöd. Två ledamöter i RR var skiljaktiga och ville medge ortsavdrag för gift. — RÅ 1963 Fi 1598 (SN 1964 s 145). En i Sverige bosatt finsk medborgare, som hade sin familj i Finland, taxerades såsom ensamstående, men erhöLL avdrag för periodiskt understöd till hustrun i Finland. — RÅ 1964 Fi 868 (SN 1965 s 27). En i Sverige bosatt italienare, som hade sin familj i Italien, taxerades såsom ensamstående och vägrades avdrag för periodiskt understöd. — RR:s utslag den 13 juli 1966 angående L. P. Palola. Denne hade 1958 och de senaste fem åren arbetat i Sverige nio månader varje år samt vistats i Finland återstående tre månader hos sin familj. Han fick av PN ortsavdrag såsom gift för nio månader vid tax. 1959 (1958 sista året i Sverige). KR och RR ej ändring på besvär av TI, som yrkade ortsavdrag för ogift under nio månader. En ledamot i RR ville medge ortsavdrag såsom för ensamstående för hela året och en annan för nio månader. — RR:s utslag den 29 september 1966 angående B. L. Hähnel. Denne var gift och sammanbodde med hustrun i Stockholm. Hustrun, som var anställd på en ambassad, skall därför i beskattningshänseende anses icke vara bosatt här i riket. Mannen fick av PN ortsavdrag såsom ensamstående. KR och RR ej ändring. — Rättsläget kan alltså betecknas såsom oklart. De tillämpade myndigheterna hoppas att frågan kommer att regleras lagstiftningsvägen innan övriga familjebeskattningsproblem löses.

Red.